

קרבנות חנם

שכלנו שנים במשך זמן קצר.
האחד - אַבְיִנְעִים יִלְיוֹ.

תלמיד חכם ממשפחת יקירי ירושלים. עם אביו נדד מבית הספר הגרמני למחצה לבית הספר העברי של האומה המתחדשת לאחר מלחמת השפות הידועה. בבית אבא קנה את הצמאון להרבות דעת בשפה ובמכמניה, ובבית אבא למד להכיר ולכבד גם את גנוי תרבותו של העם השכן.

באוניברסיטה השתלם בידיעת שפות שם: תחילה בלונדון — זמן קצר, ואח"כ בקמברידג'. הצטיין בלימודיו; ולאחר שנסמך בכרייסטצ'ורצ' קולדג' התחיל בעבודות

מחקר. פרסם כמה הערות מדעיות בעתונות מדעית מקצועית בארץ ובחו"ל, הדפיס תרגום עברי לספר אחיקר החכם — בהוצאה מגופה ומוגהת; וידו עוד היתה נטויה. בינתיים כהן כפקיד מחוז בירושלים, אך עבודה זו לא השביעתו רצון. לבו נמשך אחר עבודת מחקר; והזמנה לו הזמנה ממוסד מחקר יהודי מעבר לאוקיינוס, אלא שהסס לצאת מהארץ. בעצם הימים ההם נקרא לעבור למחלקת החנוך בממשלת א"י, להיות המקשר בין הממשלה ובין הנהלת רשת החנוך העברי בארצנו. במשרה זו דימה למצוא אפשרות של עבודת תרבות ומחקר, ונטל על עצמו את התפקיד העדין והקשה להיות תלוי ועומד בין שני גופים צבוריים, שלא תמיד שררו ביניהם יחסי שלום והבנה הדדית. קור רוחו ומזגו הטוב ישרו הרבה הדורים בפרשת היחסים בין שתי הרשויות הג'ל וחבבו אותו לא רק על כל ידידיו, אלא על כל מי שבא במשא ומתן אתו.

עבודת מחלקת החנוך בלעה את רובי זמנו, והאפשרות להמשיך את מחקריו לא ניתנה לו גם כאן; אבל תחת זאת נענה לחסרון ספרי למוד במקצועות הקרובים אל לבו: הוראת השפות השמיות. ביחד עם ידידו המנוח לוי ביליג ז"ל חבר ספר קריאה ללימוד הערבית; וביחד עם א. אילן וא. אלקלעי חבר ספר להוראת הדקדוק העברי בבתי הספר העבריים—בדרך מעשית. יודעי דבר שבחו את שני החיבורים. והנה מצאתהו יד מרצח שפל, והוא עודנו כה צעיר ושופע חיים וכוח עבודה!

* *
*

והשני — ג'ימס קְזֵי סְטֶאָרְקֵי.

מן שדרות העם האנגלי עלה,

וכבן העם היה מנהגו ומדברו פשוט. בכח עצמו וברצון כביר פלס לו דרך מפקידות בסחר העתיקות אל הארכי-אולוגיה ואל הנהלת משלחת חפירות. היה מטובי הטיפוס הנודע בשם *self made men*. כשכבר בגר החליט למלא את חסרון השכלתו; עבד והשתלם גם יחד. ולכשפנה לארכיאולוגיה גילה מיד טביעת-עין חדה בהיכיר עתיקות ותאריכן, חוש מופלא בבחירת מקומות חפירות, ועל כולם—כשרון אירגון מתמיה, שהקיף מראש כל פרט ופרט העתיד להעשות.

כשרון אשר איפשר לו לנצל במילואו את כושר עבודתם של כל עוזריו ופועליו. ביחד עם זאת עמד לו טוב לבו להבין לרוחם ולדאוג לנוחותם ולטובתם.

משלחת וולקום בלכיש, שאותה אירגן ובראשה עמד זה שש שנים, היתה אולי המשלחת המסודרת ביותר בארץ ישראל מבחינת קצב הפעולה וההקפדה על פרטי העבודה ודקדוקיה; ורק לזכותן של קפדנות ודייקנות מסודרות אלה יש לזקוף את כל התגליות החשובות שחשפה המשלחת במשך שנות עבודתה.

זכרו של סטארקיי יהיה קשור לעד בתגלית מכתבי לכיש מימי הכבוש הבבלי, שבהם קנה את עולמו עוד בחייו.

וגם בו, אשר דאג כאב רחום לפועליו הערביים, פגעה יד מרצחי הכנופיות. בקור רוח וביועצים הורידוהו מן המכוננית שהובילתהו ירושלימה והרגוהו.

*

אכן ידעה "האומה האצילה והנדיבה" להקים מקרבה באי-כח אשר יגמלו תגמולים לכל דואג לבני עמם וחוקר תרבותם!

*

חברים יקרים! ינעמו לכם רגבי עפרכם!

זכרכם שמור אתנו לנצח.

ש. י.

תל-אביב,

ביום השלושים לרצח סטארקיי (10.2.38)